

Om David Harvey

en introduktion

Czeskleba-Dupont, Rolf; Schultz Jørgensen, Peter

Published in:
17 contradictions and the end of capitalism

Publication date:
2015

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Czeskleba-Dupont, R., & Schultz Jørgensen, P. (2015). Om David Harvey: en introduktion. I M. Schølardt (red.), *17 contradictions and the end of capitalism* (s. 9-23). Solidaritet.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Om David Harvey – en introduktion

Interessen for David Harveys værk vokser i den aktuelle verdens tilstand med et permanent kompleks af dybtgående modsætninger, kriser og blokeringer på felter som økonomi, økosystemer, demokrati, arbejde og vores udfoldelsesmuligheder som mennesker. I nærværende bog analyserer Harvey disse forhold med fokus på *kapitalen*. Han peger på, at vi ikke skal forvente, at det bliver bedre så længe samfundene er gennemsyrede af kapitalen, som måske godt kan finde veje til at overleve sine modsætninger en tid, men: »*The issue is not...that capital cannot survive its contradictions but that the cost of it so doing becomes unacceptable to the mass of the population.*«¹

Harvey har en lang akademisk karriere bag sig. Det er blevet til en snes bøger og utallige artikler som er oversat til mange sprog. Han er en af de mest citerede samfundskritiske forskere og skribenter. Den store produktion bunder i et omfattende og sammenhængende teoretisk arbejde og analyser, der er båret af fantasi, begrebslig grundighed og en optagethed af verden. Få har i så stort omfang som Harvey forbundet kapitalismens aktuelle udvikling med mangefacetterede historiske og samtidige studier. Det er kvaliteter, der kendetegner en politisk intellektuel som engagerer sig, deltager i debatter og i øvrigt er en blændende taler – uden manuskript.

David Harvey er født i 1935 i England, hvor han startede sin løbebane på universitet i Cambridge. Her fik han efter et år ved universitetet i Uppsala sin Ph.D. i geografi i 1961. Sidenhen har han været tilknyttet flere universiteter som professor. Først på Johns Hopkins University i Baltimore i 1969. Og sideløbende hermed fra 1987 til 1993 ved Oxford University. Siden 2001 City University of New York, hvor han er Distinguished Professor of Anthropology & Geography ved Graduate Center. Han er i øvrigt æresdoktor ved Roskilde Universitet samt universiteterne i Lund og Uppsala, for blot at nævne de nærmeste. På invitation af skandinaviske regionalforskere var Harvey i 1982 i Danmark og Sverige. Han har holdt flere foredrag på RUC. I 1996 talte han f.eks. om globalisering, hvor han bl.a. bemærker om vandringer over nationalstaternes grænser: »*Urbaniseringens proces har accelereret dramatisk siden 1970'erne. Samtidig er mange befolkninger nu i bevægelse inklusive flygtninge. Jo mere de bliver forsøgt holdt ude, jo mere siver de ind.*«² I 2014 præsenterede han nærværende bog på Lunds Universitet.³

Groft sagt er Harveys vej gået fra specialiserede teorier om geografiske fænomener til Marx-baserede og rumligt orienterede analyser af kapitalen i den turbulente samtid og til antikapitalistisk organisering. Han insisterer på behovet for – med byerne i en hovedrolle – at organisere en klassekamp for et socialistisk alternativ til kapitalismen. For som sociologen Sharon Zukin siger: »*David Harveys arbejde begynder, og ender med byer som udtryk for kapital.*«⁴

Geografen - Allerede i 1969 blev Harvey med sin første bog, *Explanation in Geography*, berømt for sin videnskabsteoretiske tilgang til faget geografis metodeluner med den såkaldte 'kvantitative revolution' i faget, hvor nye tekniske muligheder fostrede forestillinger om store datamængders brugbarhed på komplekse rumlige samfundsfænomener. Men, som han sagde: »geografi er for vigtigt til at blive overladt til geografer«. Mens hans første bog var blevet til i det engelske akademiske elfenbenstårn, konfronteredes han i Baltimore med en kriseram polariseret by, hvis sociale processer og politiske bevægelser rejste en række udfordrende teoretiske, etiske og politiske spørgsmål for ham.

Dem tog han fat på i sin næste bog *Social Justice and the City* (1973), hvori han beskriver sit skifte fra liberal-progressive til marxistiske positioner. Han var på sporet af en dybere forståelse af det urbane spørgsmål og bredte sine analyser til økonomi, antropologi, bystudier, filosofi m.v. Samtidig udfoldede Harvey en konstant optagethed af og foretog en udvidelse af Karl Marx' tænkning, som han anvendte på en kreativ måde.

Ved at kombinere sin geografi-faglige samt filosofiske indsigter i forskellige opfattelser af rum og tid samt deres indbyrdes sammenhæng med Marx's tanker samt den historiske materialisme udvider han både den *historiske* materialisme og tilføjer samtidig geografien en dialektisk dimension i det der bliver til over tid. Han taler nu om *historisk-geografisk materialisme* for at overvinde den underbelysning af de rumlige forhold, som han mener kendetegner de for firkantede anvendelser af den historiske materialisme og den traditionelle samfundsforståelse. Han taler direkte om en '*peoples geograhpy*'.⁵

Kapitalen - For Harvey var det nødvendigt at have en opdateret indsigt i *kapitalen*. Det tog han fat på i bogen *The Limits to Capital* (1982 – genudgivet 2006), hvor Marx-tolkningen er central. I forordet til nyudgaven 2006 konstaterer Harvey, at værket havde været forudseende. Analysen af kapitalismens iboende krise er af grundlæggende interesse. Med afsæt i kriserne i 1970'erne fastslog han, at der var tale om en *overakkumulationskrise*, der opstår når den producerede merværdi ikke kan reinvesteres profitabelt. »Kriser er betegnelsen for en fase med devaluering og destruktion af kapitalens merværdier, som ikke kan blive absorberet profitabelt«⁶. Andre kriser som finanskriser, underforbrugskriser m.v. bunder i overakkumulationskrisen.

Limits to Capital var i øvrigt Harvey's modspil til den miljø- og ressourcerelaterede, modelbaserede bestseller 'Limits to Growth', der fokuserede på globale forhold og så bort fra geografiske forskelle i Verden som for eksempel bliver skabt af kapitalakkumulation og cirkulation både internt i og mellem landene. Disse forskelle – ujævnheder – tematiseres i Harvey's mest filosofiske værk *Justice, Nature and the Geography of Difference* (1996). Her genoptager han retfærdigheds-diskussionen fra *Social justice and the city*. Han anbefaler retfærdighedstemaet som det rette terræn for antikapitalistisk værdikamp som det f.eks. bruges i den tendentielt revolutionære bevægelse for 'environmental justice', der forbinder miljøet, sociale forhold, race m.v. i et helhedssyn på uretfærdige geografiske forskelle. I nogle byer er det bl.a. afsættet for bevægelser i fattige kvarterer, hvor de forbinder kampen mod forurenede luft fra trafik og forbrænding, mod at blive brugt som lossepladser, mod usunde boliger samt for uddannelse og jobs.

Harvey spørger generelt, hvordan der via socio-økologiske projekter kan skabes mere retfærdige forskelle i det geografiske rum som levested. Her er ikke mindst natur-temaet vigtigt idet »*nature and society are internal relations within the dynamics of a larger socio-ecological totality*«. ⁷ 'Naturen' bør derfor ikke opfattes som en ens eller universel størrelse.

Den må derimod ses som et led i det i tiltagende grad urbaniserede økosystem, som vi selv er en del af, producerer og reproducerer. Harvey taler om sådanne projekters både politiske og økonomiske karakter, idet det p.t. er kapitalen der har produceret denne natur: *»Nature was most easily universalized under the sign of private property rights, commodification, and market exchange, such that access to its component parts could be bought and sold at will, and its storehouse raided and plundered for anything and everything that was of utility to the fulfillment of human wants, needs, and desires.«*⁸

På et tidspunkt, hvor den postmoderne tænkning har en fremtrædende position blandt intellektuelle, skriver Harvey bogen *The Condition of Postmodernity* (1990): *»I noticed that postmodern thought tended to deny anything systematic or general in history, and to jumble together images and thoughts as if criteria of coherence did not matter: it emphasized separation, fragmentation, ephemerality, difference and what is often now called 'otherness' (a strange term that is mainly used to indicate that I have no right to speak for or even, perhaps, about others or that when I do speak about them I 'construct' them in my own image).«* Et andet punkt han trækker frem er de postmoderne teoretikers tese om, at verden ikke er til at erkende, fordi der ikke er nogen sikker måde at etablere en sandhed, eller tilmed hævde, at *»...some version of 'universal-truth' lay at the root of gulags, holocausts and other social disasters. The best that we could hope for, they said, was to let things flourish in their multiple and different ways, look for alliances where possible, but always to avoid peddling truths.«*⁹

Den historisk-geografiske materialisme er for Harvey en modvægt mod på den ene side for lette universelle sandheder, der ved at se bort fra konteksten kan misbruges missionerende, og på den anden side postmodernismens æstetik, kultur- og identitets politikker der fremmer partielle interesser. Harvey skriver at denne situation *»underlines the contemporary political importance of a theoretical project dedicated to the unification of geographical sensitivities and understandings with the power of general social theories formulated in the tradition of historical materialism.«*

Harvey evner at tage aktuelle udviklinger op for at afdække deres dybdestrukturer. I bogen *The New Imperialism* (2003) tager han afsæt i *»det nylige formskifte fra neoliberal til neokonservativ imperialisme i de Forenede Stater«*. Den neoliberale imperialisme slog igennem i forbindelse med krisen i 1970'erne, der førte til gældskriser i 1980'erne, og fulgte verdensøkonomiens kapitalistiske magtlogik. Men allerede inden 9/11 var dens dage talte ifølge Harvey.¹⁰

Den nye, neokonservative imperialisme var orienteret mod territorial magt, der er kendetegnet ved, at USA, midt i et globalt kaos, skabt via militære interventioner, opretholder militærbaser og ambassader rundt om i verden for at kunne tilegne sig blandt andet Mellemøstens olieressourcer. Lav-intensiv krigsførelse fra den neoliberale imperialismes tid blev afløst af *»en dramatisk konfrontation som angiveligt skal til for at løse problemerne engang for alle.«*¹¹ Men denne ydre side må ses som betinget af indenrigspolitiske forhold i selve USA: *»There is an anti-war and anti-imperialist movement struggling to express itself, but the climate of nationalism, patriotism, and suppression of dissent at all levels, particularly within the media, means that there is a daunting struggle to be waged internally against the neo-conservative version of imperialism as well as against the continuation of neo-liberalism at the economic level.«* Selv de herskende eliter ville nemt kunne blive splittet, som vi så det ved præsidentskiftet i 2008: *»The class power ranged behind neoliberalism, for example, is formidable, but the more problematic the neo-conservative form of governance*

*appears, both internally and internationally, the more there will likely be division and dissent even within the elite classes over the direction the territorial logic of power should take.»*¹²

Harvey peger på, at der er opstået et magtologarki af kapitalens hovedkræfter, der bruger nationalstaterne og som også udfolder sin magt på overstatsligt niveau via WTO, EU, Frihandelsaftaler som NAFTA og Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) aftale mellem EU og USA. Dereguleringen, åbningen af markederne samt mere eller mindre voldelig tilegnelse af andres ressourcer kendetegner en ny type af akkumulation gennem frarøvelse, som Harvey kalder 'accumulation by dispossession'.

En overvindelse af denne fremmedgjorte *common sense* der indebærer, at stater er villige til at føre krig for at tilegne sig andres naturressourcer, formulerede Marx i mere juridiske termer som en 'ekspropriation af ekspropriatorerne.'¹³ Dette forudsætter under alle omstændigheder en dyb ændring af politiske og samfundsmæssige opfattelser, som Harvey beklagede, at der ikke rigtigt var gang i. En hovedårsag er genetableringen af klassemagten: *»Though it has been effectively disguised, we have lived through a whole generation of sophisticated class struggle on the part of the upper strata in society to restore or, as in China and Russia, to construct an overwhelming class power. The further turn to neo-conservatism is illustrative of the lengths to which that class will go and the strategies it is prepared to deploy in order to preserve and enhance its powers. And all of this occurred in decades when many progressives were persuaded that class was a meaningless category and when those institutions from which class struggle had hitherto been waged on behalf of the working classes were under fierce assault. The first lesson we must learn, therefore, is that if it looks like class struggle and acts like class struggle then we have to name it for what it is.«*

¹⁴

I bogen *The Enigma of Capital* (Kapitalens Gåde) (2010) forklarer Harvey nedsmeltningen af Wall Street i 2008. Han udlægger de lange linjer i udviklingen af, hvordan offentlig og privat gældsætning, byudvikling og ejendomspriser, finansialisering af økonomien m.v. har været med til at nære en kapital, der har stadig vanskeligere ved at finde steder at reinvestere sin profit. Problemet er, at kapitalen er nødt til at akkumulere med ca. 2-3 % hvert år, hvis der ikke skal være krise i økonomien. Idet det er en vækst med renters rente, bliver vækstkurven stejlere og stejlere. Og ifølge Harvey er vi nu på et sted, hvor den stiger voldsomt. Mens der i 1973 var behov for at reinvestere 0,42 billion \$, var der i 2010 behov for reinvesteringer af 1,6 billioner og i 2030 vil det være 3 billioner \$. Hvor skal der investeres?¹⁵

Her spiller muligheden for investeringer i den globale urbanisering i form af byudvikling, udbygning af infrastruktur, udvinding af råstoffer samt kapitalisering af landbrug en væsentlig rolle. Som det allerede fremgik af budgetkrisen i New York City i 1975, er denne udvikling koblet til finansialiseringen af økonomien med en tiltagende spekulativt fiktiv dimension via for eksempel kreditsystemer. Byerne bliver tæt forbundet til kapitalen i et krisefællesskab som et sted for både investeringer og destruktion af kapital. Harvey taler om et 'spatial fix' – rumligt fix – eller senere som et 'spatial-temporary fix' – rumligt midlertidigt fix – som et fix for kapitalen i form af et afløb for investeringer af overakkumuleret kapital i en proces formidlet af stat, kommuner, developere, kreditinstitutioner, banker samt bygge- og anlægsbranchen med flere. Finanskrisen i 2008 understregede omfanget af dette og viste med dramatisk klarhed hvordan dialektikken mellem byudvikling, kreditsystemer, rumlighed og statens rolle fungerer.

Kapitalen følger dermed ikke en jævn akkumuleringskurve. Kapital skaffer sig indimellem luft gennem destruktion af værdier – den såkaldte kreative destruktion. Harvey mener f.eks. at en del af prisen for stabilisering af kapitalismen i det 20. århundrede var to verdenskrige.

Og krige er stadig en mulighed. Kapitaldestruktion efterlader en kamp om, hvor tabet skal fordeles hen. De skattefinansierede 700 mia. \$ til frikøb af det amerikanske banksystem i kølvandet på 2008, kalder Harvey *'Wall Streets finansielle kup mod USA's regering og folk'*. Den samme historie kender vi fra Europa.¹⁶

Harvey har været optaget af alternativet til kapitalismen og af organiseringen af venstrefløjen. I *The Enigma of Capital* kobler han analysen af samfundet med nogle analyser og teser om, hvad der kan gøres. Han slutter i bogens sidste kapitel *Hvad må der gøres? Og hvem skal gøre det?* Og skriver: »*Capitalism will never fall on its own. It will have to be pushed. The accumulation of capital will never cease. It will have to be stopped. The capitalist class will never willingly surrender its power. It will have to be dispossessed.*«¹⁷ Hvilket kræver nye, fællesskabsbaserede former for magt og ret.

Retten til Byen – Begrebet 'retten til byen' dukkede op i 1967, da den franske filosof og bysociolog Henri Lefebvre skrev bogen: *Retten til byen* (Le droit à la ville). Et par år efter (1970) udkom Lefebvres *Den urbane revolution*, depåvirket af strømningerne i Paris og i den øvrige verden op til 1968. Begrebet *retten til byen* var både en umiddelbar reaktion på den boblende tilstand i gaderne, et filosofisk teoretisk felt for en kritik af samfundet og et perspektiv for et andet samfund, som han kaldte 'det urbane samfund'¹⁸. I Latin Amerika dukkede sloganet *retten til byen* igen op i 1990'erne. En milepæl i dette forløb var *World Charter for the Right to the City*, der blev vedtaget på World Social Forum i Porto Alegre i Brasilien i 2005.

Byen som politisk arena fangede Harveys opmærksomhed. Han var i forvejen stærkt inspireret af Henri Lefebvre og i sin bog *Paris, Capital of Modernity* (2003) analyserede Harvey Paris' forvandling til bourgeoisieiets metropol. Det var et forløb gennem byopstandene under den franske revolution i 1789, Julirevolutionen 1830, Februarrevolutionen i 1848 og Pariserkommunen i 1871. Byopstandene sprang fra by til by via netværk og i 1848 udgav Marx og Engels *Det Kommunistiske Manifest*, med »*Et spøgelse går gennem Europa – Kommunismens spøgelse*«, som første sætning. Harvey så, at der var en særlig betydning og en særlig energi i de urbane sociale bevægelser, der også viste arbejderklassens afgørende rolle.

Harvey var positiv over for intentionerne i 'retten til byen', men også kritisk fordi han kunne se, at *det* var et tomt begreb, der kunne gives forskellige betydninger. Det var nødvendigt at fundere begrebet i analyser af samfundet, byen og de urbane sociale og politiske bevægelser fordi 'retten' kun kan gøres gældende i klassekamp.¹⁹ Med baggrund i sine historiske analyser af Paris og under indtryk fra primært de latinamerikanske bevægelser publicerede han i 2003 en skitse-mæssig tekst under overskriften *The Right to The City*. Den blev i 2008 væsentlig uddybet i *New Left Review*.²⁰ Som han skriver i nærværende bog, »*Friheden til at skabe og genskabe os selv og vores byer – vil jeg hævde – er en af de mest kostbare, og samtidig mest negligerede af vores menneskerettigheder.*« (OVERSÆTTER: her skal sættes en note med sidetal) Han breder perspektivet ud: »... *spørgsmålet om hvilken by vi vil have, kan ikke adskilles fra spørgsmålet om, hvad slags mennesker vi vil være, hvilken slags sociale relationer vi søger efter, hvilke relationer til naturen vi værner om, hvilken livsstil vi stræber efter, og de æstetiske værdier vi vil have.*«

Arbejderklassen og byen - Harvey mener, at vilkårene for klassekampen er givne og har betydning for, hvordan arbejderklassen danner sig som handlende klasse: »*those conditions*

are currently bi-furcated into movements around expanded reproduction in which the exploitation of wage labor and conditions defining the social wage are the central issues; and movements around accumulation by dispossession in which everything from classic forms of primitive accumulation through practices destructive of cultures, histories and environments to the depreciations wrought by the contemporary forms of finance capital are the focus of resistance. Finding the organic link between these different class movements is an urgent and practical task.»²¹

Flere af de spørgsmål som retten til byen rejste, tog Harvey op i bogen *Rebel Cities - From the Right to the City to the Urban Revolution* (2012). Han definerer arbejderklassen som klassen der producerer og reproducerer byen. Det er en kritik af den del af venstrefløjen, som i for høj grad har begrænset definitionen af arbejderklassen til dem der producerer merværdi i den umiddelbare produktion, og dermed ikke forholder sig til 2. og 3. bog af Kapitalen om kapitalens cirkulation og hele produktionsprocessen. Hans pointe er, at den producerede vares værdi ikke er realiseret for kapitalen i vareform, før cirkulationen af kapitalen er fuldblyndet via markedet. Dette afsæt har konsekvenser, og Harvey spørger: *»Why not focus, therefore, on the city rather than the factory as the prime site of surplus value production?«²²*

For klassekampen betyder det, at *»The city and the urban process that produces it are therefore major sites of political, social, and class struggles.«* Han trækker tre forhold frem. For det første det samtidige, at *»work- based struggles, from strikes to factory takeovers, are far more likely to succeed when there is strong and vibrant support from popular forces assembled at the surrounding neighborhood or community level.«²³* For det andet det historiske: *»... the concept of work has to shift from a narrow definition attaching to industrial forms of labor to the far broader terrain of the work entailed in the production and reproduction of an increasingly urbanized daily life.«* Marx og Engels gik derimod ud fra et hierarki mellem primær udbytning i produktionen og sekundær udbytning udenfor, mens Harvey ser som tendens: *»Distinctions between work-based and community based struggles start to fade away. The collective labor involved in the production and reproduction of urban life must therefore become more tightly folded into left thinking and organizing.«* Og som konsekvens: *»Finally, while the exploitation of living labor in production must remain central to the conception of any anti- capitalist movement, struggles against the recuperation and realization of surplus value from workers in their living spaces have to be given equal status to struggles at the various points of production of the city.«*

For Harvey er *retten til byen* baseret på klassekamp. Det er en særlig ret *»... til at genopbygge og genskabe byen som et socialistisk organiseret fællesskab ud fra helt andre forestillinger, som afskaffer fattigdom og social ulighed, og som heler sårene efter de enorme miljødelæggelser. For at det kan ske, må produktionen af de destruktive former for endeløs kapitalakkumulation stoppes.«²⁴*

[Kontrollér oversættelsen (...right to rebuild and recreate the city as a socialist body politic in a completely different image - one that eradicates poverty and social inequality, and one that heals the wounds of disastrous environmental degradation. For this to happen, the production of the destructive forms of urbanization that facilitate perpetual capital accumulation has to be stopped)]

Organisering – Harvey skriver i *Rebel Cities* (2012) om forskellige former for fællesskaber, i stor skala, der kan være en organisationsform for *»the socialization of surplus production and distribution, and the establishment of a new common of wealth open to all.«²⁵* Det fælles

må indgå i en antikapitalistisk strategi, idet »*The political recognition that the commons can be produced, protected, and used for social benefit becomes a framework for resisting capitalist power and rethinking the politics of an anticapitalist transition.*«

Harvey rejser også spørgsmålet om organiseringen af en politisk venstrebevægelse. Han tager fat på teoretikere og bevægelser i blandt andet Latin Amerika. Han peger på begrænsningerne i de autonome og anarkistisk inspirerede bevægelserns insisteren på alene horisontale organisationsformer, som f.eks. Occupy Wall Street gjorde. På trods af svagheder gav denne bevægelse nogle brugbare tanker og erfaringer om involverende demokrati på et vist niveau. Men ligesom sektororganisering eller en organisering der holder sig til et lokalt niveau, er det en utilstrækkelig organisationsform. Ifølge Harvey er det naivt at afvise demokratiske former, der også omfatter hierarkiske strukturer og spørger: hvordan kan vi ellers organisere en hel by eller et samfund?

En anden kritik er, at bevægelserne ikke tænker i et klassekampsperspektiv: »*Bevægelserne i dag har en helt anden karakter end sidst i 1960'erne, hvor de var båret af fagbevægelsen, kommunistpartierne, solidaritetsbevægelsen etc. Lige nu spiller NGO'erne en stor rolle, men de kan ikke udfordre rigdommen. De kan kun afhjælpe problemer relateret til fattigdom eller miljøforhold. Det fører til en politik med afsæt i offerroller og rettigheder og ikke til radikale ændringer.*« Harvey peger også på, at fokuseringen på identitetspolitik har fremmet en fragmentering i særinteresser på bekostning af en mere omfattende klassebevidsthed. »*Venstrefløjen forstår ikke, at den er fanget af denne form for opposition, som gør den temmelig magtesløs, når det kommer til solidaritet, massebevægelser og reel udfordring af magten. Vi må finde veje til at bryde ud af denne ramme og handle uden for den.*«²⁶

Vilkårene for bevægelserne har ændret sig på mange måder. For Harvey har venstrefløjen en krise i sin fantasi, som både er symptom på og et bidrag til de aktuelle politiske vanskeligheder. »*Venstrefløjen har ikke udviklet visioner for alternativer. Folk spørger med god ret, hvor er alternativet, hvad er jeres bud?*« Hvordan ser et socialistisk samfund ud i dag? En mere konkret forestilling (vision eller utopi) af alternativet til det nuværende samfund er afgørende for at animere en politisk bevægelse, hvor en kollektiv politisk subjektivitet kan vokse sammen til udviklingen af en socialistiskopposition og bevægelse.

I bogen *Space of Hope* (2000) introducerer Harvey begrebet 'dialectical utopianism' for at sammensmelte social og økologisk forandring til en samlet proces af 'socio-ecological change'. Harvey skriver: »*There is a time and place in the ceaseless human endeavour to change the world, when alternative vision, no matter how fantastic, provides the grist for shaping powerful political forces for change. I believe we are precisely at such a moment. Utopian dreams in any case never entirely fade away. They are omnipresent as the hidden signifiers of our desires.*«²⁷

Selvom utopierne skal følge vores hjertes og drømme, så er utopier for Harvey ikke bare et spekulativt projekt. Udgangspunktet er det bestående samfund som har skabt arbejderklassen, udviklet og udvidet produktivkræfterne og på grund af mange modsætninger skabt en tilstand med et permanent kompleks af krige, kriser og udbytning, der gør et brud nødvendigt.

I nærværende bog tager Harvey fat på nogle basale analyser af kapitalens modsætninger: 7 grundlæggende modsætninger, 7 flydende modsætninger (moving contradictions) og 3 farlige modsætninger. Det er dog ikke en udtømmende liste, idet der er flere at tage fat på. »*Min hensigt med analyserne af de sytten modsætninger i kapitalen har været at opnå en bedre forståelse for teorien om en kapitalakkumulation, der skaber åbenlyse problemer i samfundet. Dernæst handlede det for mig om at stille spørgsmål ved det politiske, fordi den*

sociale dynamik springer ud af kapitalens modsætninger, som er frugtbare til at udlede alternativer.»²⁸ Princippet er summeret i bogens epilog som 'ideer til en politisk praksis': »Dem kan venstrefløjen sætte sammen på en ny måde i en politisk praksis for forandringer. Det er dét, sådan nogle som mig – forskeren – skal bidrage til, at åbne muligheder ved at analysere situationen. Det gør vi for lidt. Det ville være ideelt, hvis der var en forbindelse mellem analyser, udvikling af forestillinger om alternativer og den praktiske organisering.«

Nærværende er den første af Harveys bøger, der er oversat til dansk. Vi håber at en grundig læsning vil inspirere til at gå videre i dette rige og relevante forfatterskab. På www.Davidharvey.org kan du løbende følge sidste udgivelser og taler.

På hjemmesiden www.davidharvey.org er der et righoldigt materiale af tekster, podcasts og videoer, der løbende bliver fornyet gennem Harveys forelæsninger og debatindlæg. Her kan du også få Marx's Kapitalen forklaret i 25 videoer. Disse videoforelæsninger og podcasts er grundlag for bøgerne 'A Companion to Marx's Capital' vol 1 og vol 2 fra 2010.

Publicerede bøger:

Explanation in Geography (1969)

Social Justice and the City (1973, ny udgave 2009)

Limits to Capital (1982, ny udgave 2006)

The Urbanization of Capital (1985)

The Condition of Postmodernity (1989)

The Urban Experience (1989)

Justice, Nature and the Geography of Difference (1996)

Spaces of Hope (2000)

Spaces of Capital: Towards a Critical Geography (2001)

The New Imperialism (2003)

Paris, Capital of Modernity (2003)

A Brief History of Neoliberalism (2005)

Spaces of Global Capitalism: Towards a Theory of Uneven Geographical Development (2006)

Cosmopolitanism and the Geographies of Freedom (2009)

A Companion to Marx's Capital (2010)

The Enigma of Capital (2010)

Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution (2012)

A Companion to Marx's Capital, Volume 2 (2013)

Seventeen Contradictions and the End of Capitalism (2014).

Følgende bøger er oversat til svensk eller norsk: *Kapitalets Gåta och kapitalismens kriser* (Enigma of Capital) Tankekraft Förlag Sverige. Samme forlag har udgivet: *Ojamlighetens nya geografi*. Det er en samling af Harveys artikler om den globale kapitalismes nye rumlighed og dens konsekvenser. *Den nye imperialismen* (The New Imperialism) er udgivet af Forlaget Oktober Norge.

- ¹ Harvey, David (2014) *Seventeen Contradictions and the End of Capitalism*. Profile Books.
- ² Egne noter.
- ³ Jørgensen, Peter Schultz: Det sidste marked er udtømt. Information 10. maj 2014. Artiklen er baseret på samtale Med David Harvey i anledning af hans lancering af bogen i en forelæsning på Universitetet i Lund i 14. april 2014.
- ⁴ Castree & Gregory. (2006) *David Harvey – A Critical Reader*. Blackwell Publishing. Side 104.
- ⁵ Harvey David. (2001) *Spaces of Capital: Towards a Critical Geography*. Edinburgh University Press. Først publiceret i *The Professional Geographer*, 1984, med titlen: *On the history and present condition of geography: an historical materialist manifesto*
- ⁶ Harvey, David (2006) *Limits to Capital*. Verso. Side xxiv.
- ⁷ Harvey, David. (2009) *Cosmopolitanism and the Geographies of Freedom*. Side 232..
- ⁸ Harvey, David. (2009) *Cosmopolitanism and the Geographies of Freedom*. Side 223.
- ⁹ Harvey David. (2001) *Spaces of Capital: Towards a Critical Geography*. Edinburgh University Press. Side 122. *Capitalism: the factory of fragmentation*. Først publiceret i *New Perspectives Quarterly*, 1992.
- ¹⁰ Harvey, David (2003) *The new imperialism*. Oxford University Press, side 190
- ¹¹ Harvey, David (2003) *The new imperialism*. Oxford University Press, side 201
- ¹² Harvey, David (2003) *The new imperialism*. Oxford University Press, side 211/12
- ¹³ Marx, Karl. 1.bog, kapitel 24
- ¹⁴ Harvey, David. (2005) *Spaces of Global Capitalism*. Verso. Side 64-65. Først trykt som *Spaces of Neo-liberalization*. Franz
- ¹⁵ Harvey D. (2010) *The Enigma of Capital*. Profile Books. Side 216.
- ¹⁶ Harvey D. (2010) *The Enigma of Capital*. Profile Books. Side 5.
- ¹⁷ Harvey David. 2010. *The Enigma of Capital*. Profile Books. Side 260.
- ¹⁸ Imens beklagede bysociologer f.eks. i Tyskland tabet af urbanitet i byplanlægningen, sammenlignet med det 19. århundrede
- ¹⁹ Rettigheder er, som Marx skriver skrøbelige: “mellem lige rettigheder er det styrkeforholdet der afgør det”.
- ²⁰ *New Left Review*, nr.53/2008. I USA opstod organisationen *Right to The City Alliance* i 2007. Harvey indgik, samme med andre akademikere, i en baggrundsgruppe der støttede med de analyser som organisationen bad om, herunder med de principielle tanker organisationen byggede på.
- ²¹ Harvey, David. (2005) *Spaces of Global Capitalism*. Verso. Side 65.
- ²² Harvey David (2012) *Rebel Cities*. Side 129. Verso. Allerede i 1973-bogen *Social Justice and the City* introducerer Harvey Marx' merværdi-begreb som det lyn, der kaster forklaringens skær på racet i byerne.
- ²³ Harvey David (2012) *Rebel Cities*. Side 138-340 Verso
- ²⁴ Harvey David (2013) *Rebel Cities*. Side 66 samt 138. Verso.
- ²⁵ Harvey David (2012) *Rebel Cities*. Side 86-7. Verso
- ²⁶ Information 10. maj 2014.
- ²⁷ Harvey David. (2000) *Space of Hope*. Side 195. Edinburgh University Press.
- ²⁸ Information 10. maj 2014.